

LUZAC COLLEGE

Gs | VWO | SO 3-1 | 01/02 | antwoordmodel

©JV

1. Het optreden van de Wehrmacht was gericht op snelle, overrompelende overwinningen. Leg uit waarom een langdurige, zich voortslepende oorlog voor Duitsland fataal zou zijn.
 - Gebrek aan grondstoffen; vermijden tweefrontenoorlog; getalsmatige overmacht van de vijand.
 - 2 punten (2 van deze overwegingen genoemd; 1 punt indien 1 genoemd).

2. a. Geef een oorzaak voor het uitbreken van WOII, gebruik makend van het begrip Lebensraum.
 - Oorlog was onvermijdelijk doordat Hitler ervan overtuigd was dat het Duitse volk / Arische ras de grondstoffen en het voedsel (de leefruimte) die in Oost-Europa te vinden waren, niet kon ontberen.
 - 2 punten.
 b. Geef een oorzaak voor het uitbreken van WOII, gebruik makend van het begrip 'München 1938'.
 - Engeland en Frankrijk hadden te zwak gereageerd op de Duitse agressie van de jaren dertig; de appeasementpolitiek - met als hoogtepunt de Conferentie van München - had ervoor gezorgd dat Hitler dacht dat hij ook ten aanzien van Polen en de USSR zijn gang kon gaan.
 - 2 punten.

3. Hitler wilde de oorlog in vier strategische 'zetten' winnen. 1. Italië moest Engeland binden in de Middellandse Zee en Egypte (Suez-kanaal); Japan moest Engeland bezig houden in Azië. 2. Frankrijk moest door middel van een Blitzkrieg verslagen worden. 3. Een Ausgleich (overeenkomst) met Engeland. 4. Operatie Barbarossa (de aanval op de Sovjet Unie).
 -
 - a. De 'Battle of Britain' (de luchtoorlog boven Engeland, bedoeld om een Ausgleich af te dwingen) bleef onbeslist. Waarom was dat van groot belang voor het verdere verloop van WOII?
 - Zonder de Britse zeehavens en vliegvelden waren de bombardementen van de westerse geallieerden en de invasie in Normandië nooit mogelijk geweest.
 - 2 punten.
 - b. Waarom besloot Japan tot een oorlog met de VS?
 - De VS gaf materiële steun aan China en kondigde een olieboycot tegen Japan af.
 - 2 punten.

4. Op de onderstaande prent zie je een Poolse militair en de Britse premier Chamberlain.
 - a. Talenkennis is niet nodig. Wat zal de Pool zeggen?
 - Uit het antwoord moet duidelijk worden dat Engeland weliswaar Duitsland de oorlog verklaard had, maar niets ondernam om de Polen te helpen.
 - 2 punten.
 - b. De datum die bij deze prent hoort, zal tussen 1 september 1939 en de lente van 1940 liggen. Verklaar dat.

- De aanval op Polen begon op 1 september 1939; in de lente van 1940 opende Duitsland de oorlog in het westen, waardoor Engeland zelf een 'strijdtoneel' werd. (Niet: 'In de lente van 1940 was de strijd in Polen beslist/afgelopen', of woorden van die strekking.)

- 2 punten.

c. Geef twee redenen voor de Britten en de Fransen om de Sovjet Unie niet de oorlog te verklaren, toen het Rode Leger Polen binnenviel.

- Enerzijds was de oorlog voor Polen toen toch al verloren, anderzijds wist men dat een oorlog tussen Duitsland en de USSR niet lang op zich zou laten wachten - de Sovjet Unie zou dus een toekomstige bondgenoot zijn.

- 2 punten.

5. **Bron:** Het Rode Leger werd extreem zwaar door de zuiveringen van Stalin aangetast: in de jaren 1937-1938 werd een groot deel van het officierscorps en de generale staf geliquideerd. De slachtoffers waren 3 van de 5 maarschalken van de Sovjet Unie; 13 van de 15 legergroepcommandanten; 8 van de 9 vlootadmirals en admiraals; 50 van de 57 legerkorpscommandanten; 154 van de 186 divisiecommandanten; 98 van de 108 leden van de Hoge Militaire Raad...

□

a. Verklaar met behulp van de bron het Molotov-Ribbentroppact. (In Sprekend Verleden heet dit verdrag het 'Hitler-Stalinpact'.)

- Stalin kon uitstel van de oorlog goed gebruiken, aangezien het Rode Leger door de zuiveringen in de top danig verzwakt was.

- 2 punten.

b. Welke reden zal Hitler hebben gehad voor het sluiten van dit pact met zijn aartsvijand?

- Teneinde een tweefrontenoorlog te voorkomen, wilde hij eerst de oorlog in het westen beëindigen, alvorens hij operatie Barbarossa zou starten.

- 2 punten.

6. a. Wat was Vichy-Frankrijk?

- Het deel van Frankrijk dat niet door de Duitsers bezet werd, en dat een wapenstilstand met Duitsland sloot.

- 2 punten.

b. Waarom traden de Duitse bezetters in West-Europa zo veel zachtzinniger op dan in Oost-Europa?

- In West-Europa leefden mede-Ariërs, in tegenstelling tot Oost-Europa.

- 2 punten.

c. Geef een definitie van 'der totale Krieg'.

- De hele samenleving / het hele productieproces werd in dienst gesteld van de oorlogsinspanningen; die samenleving (de burgers) werden daardoor ook een doelwit van bombardementen.

- 2 punten.

7. Op de propagandaposters stond: Deutschlands Europäische Sendung. Duitsland streed - zo beweerden de Nazi's - voor Europa. Tegen wat?

- Tegen de bolsjewieken / de goddeloze communisten.

- 2 punten.

8. Hollywood wil het nog steeds niet weten, getuige films als 'Saving Private Ryan', maar 80% van de Duitse landmacht vocht gedurende de hele oorlog tegen de USSR; van de Duitse luchtmacht vocht 60% aan het oostfront. Het aantal Russische militairen dat tegen de Duitsers sneuvelde, was ruim 8.500.000, het aantal Amerikaanse 150.000.

a. Wanneer begon Operatie Barbarossa (de aanval op de USSR)?

- juni 1941.

- 2 punten.

b. Bij Stalingrad, de bloedigste slag en tevens het keerpunt van WOII, verloren de Duitsers 800.000 man, waaronder 24 generaals. (De Russen 1.100.000.) In de zomer van dat jaar werd bij Koersk de grootste tankslag uit de geschiedenis uitgevochten; daar werd de oorlog definitief in het voordeel van de Russen beslist. Wanneer was de slag bij Stalingrad?

- (Begin) 1943.

- 2 punten.

c. Op 'D-day' landden 83.000 Britten plus Canadezen en 73.000 Amerikanen op de stranden van Normandië. Wanneer was D-day?

- juni 1944.

- 1 punt

d. **spotprent**

- De VS.

- 1 punt.

e. Wat wil de tekenaar met deze spotprent zeggen?

- Amerika wacht veel te lang met meedoen aan de oorlog / Amerika hoopt buiten de oorlog te kunnen blijven.

- 2 punten.

VS

9. Roosevelt zei dat hij 'hervormde om te bewaren'.

a. Wat wilde hij bewaren?

- Het kapitalistische stelsel.

- 1 punt.

b. Hoe paste de NIRA in dat streven?

- Deze wet moest de uitwassen van het kapitalisme (slechte werkomstandigheden, lage lonen, ...) tegengaan en uitbannen; daardoor zou het kapitalisme minder 'onder vuur' komen te liggen.

- 2 punten.

c. Waarom noemden veel zakenlieden de New Deal een Red Deal?

- Door de New Deal werd de greep van de overheid op de economie versterkt (= socialistisch), werden sociale misstanden bestreden en werd de positie van de vakbonden verstevigd.

- 2 punten.

10. Het verhaal van Roosevelt is het verhaal van 'Big Government'.

a. Wat werd bedoeld met Big Government?

- Het bureaucratisch apparaat dat door de New Deal was ontstaan.

- 2 punten.

b. Wat werd bedoeld met Big Labor?

- De georganiseerde werknemers.

- 2 punten.

c. Waarom probeerde Roosevelt het Hooggerechtshof uit te breiden?

- Het Hooggerechtshof had een aantal New Deal-wetten ongeldig verklaard.

Roosevelt wilde het Hooggerechtshof uitbreiden met rechters die positief stonden tegenover de New Deal.

- 2 punten.

11. Nog even terug naar WOII. Wat wil de tekenaar zeggen met de onderstaande spotprent?

- Hitler zal de USSR niet aan zijn 'verzameling' kunnen toevoegen. De aanval op de USSR zal hem fataal worden.

- 2 punten.

12. Over de moord op Kennedy werd en wordt veel gespeculeerd. Stel dat het iets met de Civil Rights Act te maken heeft gehad... In welke 'hoek' moeten we de moordenaars dan zoeken? (Wees zo precies mogelijk.)
- Deze wet moest een einde maken aan de apartheid in de zuidelijke staten. De moord zou dus door conservatieve blanken (Democraten of Republikeinen) uit de zuidelijke staten beraamd kunnen zijn.
 - 2 punten.
13. Toen de eerste man op de maan landde, heerste in de VS nog rassenongelijkheid; ook voor de wet. De aanhoudende economische ongelijkheid tussen blanken en zwarten leidde tot de 'Black Power'-beweging. Wat wilden mannen als Malcolm X en Carmichael?
- Geen integratie, maar separatie...
 - 2 punten.
14. **spotprent**
 Boven de poort staat: Werkzoekende negers hier naar binnen. Op het gebouw staat: Amerikaanse oorlogsindustrie.
- a. Wat wil de tekenaar zeggen?
- Het wordt de negers vrijwel onmogelijk gemaakt om werk te vinden in de Amerikaanse oorlogsindustrie (waar veel nieuwe banen waren geschapen).
 - 2 punten.
- b. In het Amerikaanse leger bestond tijdens WOII nog een strikte rassenscheiding, maar na de oorlog werd de positie van de zwarte Amerikanen iets verbeterd. Verklaar dat.
- Tijdens de oorlog hadden zij op het slagveld hun steentje bijgedragen aan de eindoverwinning; daarvoor werden zij beloond met meer waardering in de samenleving.
 - 2 punten.
- c. In welk jaar verklaarde het Hooggerechtshof dat blank en zwart niet langer gescheiden mochten blijven op scholen?
- 1954
 - 2 punten.
- d. Drie jaar later moesten in Little Rock federale troepen ingezet worden. Naar aanleiding waarvan?
- Zwarte kinderen wilden zich laten inschrijven op een blanke middelbare school.
 - 2 punten.
15. Op de foto zie je Amerikaanse militairen die een Vietnamees voortslepen achter hun pantservoertuig.
- a. Wat heeft de Vietnamoorlog betekend voor de 'Great Society'? Leg uit.
- Slechts een deel van het programma kon uitgevoerd/gefinancierd worden, doordat de oorlog zoveel geld kostte.
 - 2 punten.
- b. In 1966 werden de Amerikaanse troepen op een sterkte van 425.000 man gebracht. Onder welke Amerikaanse president was dat?
- Johnson
 - 2 punten.
- c. In 1973 werd een wapenstilstand gesloten (de Vrede van Parijs); in 1975 vluchtten de laatste Amerikanen uit Saigon. De Vietnamoorlog heeft Amerika 58.000 doden en 300.000 gewonden gekost. Onder welke Amerikaanse president werd de vrede getekend?
- Nixon
 - 2 punten.

16. Beredeneer welke overeenkomsten en welke verschillen er bestaan tussen het Proces van Neurenberg, de 'commissie van McCarthy' en de mogelijke procesgang tegen Talibanstrijders/terroristen. (Bespreek de dilemma's.)
- Ter beoordeling van de docent. In het betoog van de leerling moet naar voren komen dat hij/zij de nuanceringen en relativeringen van de leerboektekst over 'Neurenberg' (p. 111) begrepen heeft: kan in een sfeer van haat, angst of massahysterie (direct na een oorlog; McCarthy; ...) een eerlijk proces plaatsvinden; mag de overwinnaar de overwonnenen berechten; mag 'de pot de ketel verwijten dat hij zwart ziet' (de vernietigende bombardementen op Hamburg, Bremen, Dresden... die geen enkel tactisch of strategisch doel dienden; de atoombommen...); kunnen politieke, of zelfs militaire leiders daadwerkelijk verantwoordelijk gehouden worden voor 'alle' oorlogsmisdaden? In de rechtspraak geldt de 'gij ook'-verschoning: toen bijvoorbeeld admiraal Karl Doenitz aangeklaagd werd voor de onbeperkte duikbotenoorlog, voerde hij met succes aan dat de Amerikaanse admiraal Nimitz hetzelfde gedaan had; de Amerikanen lieten vervolgens de aanklacht vallen. En waarom werden/worden geen Amerikaanse leiders voor een tribunaal gedaagd wegens de in Vietnam en Korea gepleegde oorlogsmisdaden?
 - 4 punten maximaal.
17. Bij welke Amerikaanse presidenten horen de volgende uitspraken?
- a. 'Mijn vader heeft me altijd verteld dat zakenlieden schoften zijn, maar ik geloof hem nu pas.'
 - Kennedy
 - 1 punt.
 - b. 'If you don't love America, leave it!'
 - Nixon
 - 1 punt.
 - c. 'De overheid biedt geen oplossingen; zij scheidt juist problemen.'
 - Reagan
 - 1 punt.
 - d. 'Read my lips...'
 - Bush sr.
 - 1 punt.
18. **Bronnevraag**
- a. Welke Amerikaanse president kon vooral verantwoordelijk gehouden worden voor de schrijnende leefomstandigheden die uit bron 2 naar voren komen? Verklaar je antwoord.
 - Reagan. Zijn regering reduceerde het budget voor sociale voorzieningen ten behoeve van verhoogde 'defensie-inspanningen'; de opvatting dat het individu op eigen benen moet kunnen staan, vierde hoogtij onder Reagans bewind.
 - 2 punten.
 - b. Welke president werd in 1992 afgerekend op deze leefomstandigheden?
 - Bush
 - 1 punt.
 - c. De Democraat Alfred E. Smith verloor in 1928 de verkiezingen van de Republikein Herbert Hoover, mede (of vooral?) doordat hij katholiek was. De katholieke Democraat John F. Kennedy genoot in 1960 niet de steun van zijn hele partij, vanwege zijn geloof. Is dat in strijd met het nog altijd zeer gelovige karakter van de Amerikaanse samenleving (zie bron 1), of juist niet? Verklaar je antwoord.
 - Niet, want de VS is (was) een voornamelijk protestantse natie; Smith en Kennedy waren katholiek. Dat zij het moeilijk hadden ten tijde van de verkiezingen, getuigt juist van de belangrijke rol die het geloof speelt in de Amerikaanse samenleving.
 - 2 punten.

d. Ten tijde van Nixon deed het Hooggerechtshof een uitspraak over het verplichte bidden op openbare scholen. Nixon profileerde zich als vertegenwoordiger van de 'zwijgende meerderheid'. Wat was zijn standpunt in deze kwestie?

- Hij was dus voor het verplichte bidden. (Het Hooggerechtshof was tegen.)
- 2 punten.

19. **Betoogopdracht**

Je bent een Amerikaanse zakenman die in 1929 op de rand van het bankroet balanceert. Teneinde jouw zoon/dochter, die in Europa wat cultuur opdoet, voor te bereiden op het naderende faillissement, schrijf je hem/haar een brief. In deze brief geef je [A] de particuliere beleggers de schuld voor de gekelderde aandelenkoersen (maak duidelijk waarom zij verantwoordelijk zijn); je verwijt [B] de banken lichtzinnigheid (kredieten, onderpanden...; leg uit); je verklaart [C] de zwaarte van de crisis (afbetaling...) en je legt uit [D] waardoor een eerlijke ondernemer als jij geen overbruggingskrediet meer kan krijgen.

- [A] Aandelen gekocht met geleend geld; vervolgens paniekverkopen toen de koersen daalden (aangezien hun schuld geen 'stilzitten' toestond).
- 2 punten.
- [B] Zij hadden te veel kredieten verleend (meer dan ze geld in kas hadden) en bovendien aandelen als onderpand geaccepteerd.
- 2 punten.
- [C] Een kenmerk van de Amerikaanse consumptiemaatschappij was, dat er heel veel op afbetaling gekocht werd (dat is nog steeds zo). Zodra mensen hun werk en dus inkomsten verloren, werden zij geconfronteerd met al die schulden plus de rentebetalingen en raakten zij dus 'alles' kwijt.
- 2 punten.
- [D] Door het faillissement of de financiële nood van veel banken.
- 2 punten.

(aantal behaalde punten + 10) : 10 =